

Stiftelsen norsk okkupasjonshistorie
 Thorleif Øisang var dristig nok til i en Aftenpostenkronikk å be-
 klage på den tyske historikeren
 gjøringsjubileet og dessuten
 betegne oppgjøret mot de som
 svek, som for hardt. De første
 som sviktet var Regjeringen som
 ikke mobiliserte i tide, og da det
 ble gjort skjedde det så klønete
 at det bidro til usikkerhet. Riks-
 rett var politisk umulig. Som
 overlege J.Scharffenberg sa, var
 det beilelig å finne syndebukker
 i NS.

Det kan belegges at Hitler til å
 begynne med ikke ønsket å
 angripe Norge. Professor Arvid
 Brodersen gjengir den sveitsiske
 professor Alfred Ernst. Han
 hevder at tross på trykk fra
 marineledelsen og overtalelses-
 forsøk fra Quisling, var Hitler
 helt frem til Altmark-affæren
 16.2. 1940 stemt for å la de nor-
 diske land være nøytrale. Den
 svenske malmtilførselen gikk
 trygt i norsk territorialfarvann.

Fransk ønske om å få krigen
 flyttet fra gamle slagfelt i Frank-
 rike, sammen med fransk-britisk
 påtrykk på Norge og Sverige for
 å føre tropper til hjelp for Fin-
 land over Narvik – til besettelse
 av Kirunagruvene – satte Norge
 i søkelyset. Britisk note 6.1.40
 om at England måtte ta seg til
 rette hvis/når Norge ikke kunne
 forsvare sin nøytralitet, fikk
 utenriksminister Halvdan Koht
 til å mene at England ønsket å
 drive oss inn i krigen.

Men vi var anglofile, beundret
 og stolte på, som C. J. Hambro,
 at britiske styrker ville feie en
 tysk angriperflåte på havet og
 tyske fly av himmelen. Dessuten
 vil førkrigs generasjonen huske
 den omtale Hitlers Tyskland
 fikk i norsk presse og av Arnulf
 Øverland-kretsen, med «Du må
 ikke sove», «ikke tåle så inder-
 lig vel den urett som ikke ram-
 mer deg selv o.s.v.» Hitler-Tysk-
 land ble sett på som et barbari.

To motstridende interesser gjør
 seg gjeldende i et okkupert land.
 Den ene er å skape størst mulige
 vanskeligheter for okkupanten,
 nesten uansett hva det krever av
 offer. Den andre er at hverdags-
 livet skal gå så «normalt» som
 mulig: At arbeide og mat er til-
 gjengelig. Men etterretningstje-
 neste og hemmelig presse koster
 overfor så effektive etterforske-
 re som Gestapo og SD. Det er
 lett å forstå at hat og hevnlust
 kunne være rødglødende. Men
 ikke at det skulle føre til trakas-
 sering og snauklipping av «tys-
 kerjenter». Det var ikke mye til
 milorginnsats.

Ble de trukket til ansvar de som
 ikke deltok i krigen med våpen i
 1940, da innsatsen virkelig kun-
 ne telle? Ble de trukket til
 ansvar de som snekret brakke-

Thorleif Øisang, øverstkommanderende for «Weserübung», Nikolaus von Falkenhorst, fikk ansvaret for operasjonen den 20. februar 1940 – etterat Hitler hadde forklart at det var fare for et britisk angrep på Norge.

Et forsømt forsvar kan ikke gjenreises raskt

– Skulle vi i forbindelse med frigjøringsfeiringen trekke frem en lærdom, måtte det bli at et forsømt forsvar ikke lar seg gjenreise med bevilgninger i 12. time. Det skriver oberstløytnant Anton Olstad i denne artikkelen.

lemmer for tyskerne o.s.v.? Eller hva med de som arbeidet med å utbedre Værnes mens det ennå ble kjempet om Narvik? Vi forberedte oss ikke, forsvarte ikke nøytraliteten, hverken i Altmarkaffæren eller ved den britiske mineleggingen 8. mai. Ifølge den forhørsrapport som Forsvarets overkommando ga 3.12. 1945 ble Nikolaus von Falkenhorst gitt ansvaret for videre utarbeidelse av planen for Weserubung, et angrep på Nor-

Av Oberstløytnant Anton Olstad

GLT FORUM

ge, omkring 20.2.40. Hitler hadde da forklart at det var fare for et strategisk omfatningsangrep på Norge fra engelsk side. Et Norgesfelttog måtte ikke mislykkes. En besettelse av Norge var, for å komme engelskmennene i forkjøpet, krigsviktig og krigsnødvendig. Og for å beskytte den tyske kyst.

Det var storadmiral Räder som først og fremst ivret. Marineledelsen forøvrig var betenkt. Den tyske flåte var britenes underlegen. Byggingen av større skip måtte vente. U-båter fikk prioritet. Meldinger om britiske invasjonplaner nådde Räder fra to forskjellige kanter. Allerede

10.10. 39 foredro han behov for støttepunkter i Norge for Hitler. Falkenhorst forklarte at hærstjefen Brauchitsch og generalstabsstjefen Halder uttalte seg skarpt mot planen om et Norgesfelttog. Göring var imot planen bl.a. som de andre fordi man ville trenge fulle styrker til angrepet mot Frankrike. Falkenhorsts stab ble derfor underlagt Hitler direkte.

Storbritannia hadde planer om å sende garnisonsavdelinger til Narvik, Trondheim, Bergen og Sola. Hverken Tyskland eller England ville ha Norge under kontroll av den annen part. For tyskerne var besettelsen av Norge strategisk viktigere enn det var for britene. Det ga støttepunkter og sikret malmtilførselen. Hitler skal ha sagt at var han Churchill ville han ha tatt Narvik om det hadde kostet en million mann!

Skulle vi i forbindelse med frigjøringsfeiringen trekke frem en lærdom, måtte det bli: Et forsømt forsvar lar seg ikke gjenreise med bevilgninger i 12. time. Vi skulle ha beholdt de fastpunkter og den infrastruktur vi var kommet frem til, ikke latt Forsvaret konsentreres om utstillingsvarer som FN-tjeneste og en NATO-bataljon. Det er lettsindig.

679
 18/3-95

Utgiver: Gudbrandsdølen
 Lillehammer Tiskuer A/S
 Jernbaneg. 13
 2600 Lillehammer.

Sentralbord: 61 28 98 00
 Fax ann.avd.: 61 26 09 60
 Fax redaksjon: 61 25 09 20
 Lokalkontorer:
 Otta 61 23 08 55
 Vinstra 61 29 06 66

Privattelefoner:
 Asbjørn Ringen ansv. red. og
 adm. dir. 61 25 13 33
 Jan Fredrik Klau, IT-sjef 61 25 59 69

Redaksjonen, privattelefoner:
 Nils Kåre Nesvold,
 nyhetsredaktør 61 26 33 99
 Heidi Olsen, desksjef 62 36 08 45
 Jon Bernt Heigård, vaksjef 61 25 61 37
 Jan Johnsgaard, vaksjef 61 25 74 08

Rita Haniestad, vaksjef 61 25 39 58
 Ola Matti Mathisen, red. sekr. 61 25 14 82
 Hallvard Grotli, red. sekr. 62 36 32 78
 Jan Helfjord, designer 62 36 48 55
 Karen Bleken, joun. 61 25 79 16
 Siri Gedde-Dahl, joun. 61 25 11 52
 Kristian Hosar, joun. 61 25 05 07
 Arvid Berantsen, joun. 61 26 45 66
 Edith Nærbe, joun. 61 25 59 92
 Anne Stokke, joun. 61 26 3 4 69
 Live Sætre, joun. 62 36 0 4 61

Terje Lisædegård, joun. 941/827
 Asmund Hanslien, fotograf 61 25
 Erik Lindholm Hansen, joun., 8

Lokalkontorer, privattelefoner
 Ketil Sandviken, red. leder 61 25
 Einar Almehagen, joun. 61 29 6
 Jan Sæteri, joun. 61 29 19 49
 Knutn Veskje, joun. 61 29 68 6
 Victor Heikottar, joun. 61 24 40
 Finn Ekre, joun. 61 23 0 7 06